

COD DE CONDUITĂ PRIVIND COMBATERICA DISCURSURILOR ILEGALE DE INCITARE LA URĂ DIN MEDIUL ONLINE

Facebook, Microsoft*, Twitter și YouTube (denumite în continuare „companiile informatice”), care sunt implicate și în Forumul UE pentru guvernarea internetului, au, împreună cu alte platforme și societăți care gestionează rețele de socializare, responsabilitatea colectivă și mândria de a promova și a facilita libertatea de exprimare în mediul online.

Companiile informatice împărtășesc, de asemenea, angajamentul Comisiei Europene și al statelor membre ale UE de a combate discursurile online ilegale de incitare la ură. Conform definiției din Decizia-cadru 2008/913/JAI din 28 noiembrie 2008 privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal și din legislația națională de transpunere a acestei directive-cadru, prin „discurs de incitare la ură” se înțelege orice comportament prin care se instigă public la violență sau la ură împotriva unui grup de persoane sau a unui membru al unui astfel de grup, definit pe criterii de rasă, culoare, religie, descendență sau origine națională ori etnică. Companiile informatice și Comisia Europeană subliniază, de asemenea, necesitatea apărării dreptului la liberă exprimare, care, așa cum a afirmat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, „nu este aplicabil doar «informațiilor» sau «ideilor» primite favorabil ori despre care se consideră că sunt inofensive sau că inspiră doar indiferență, ci și celor care ofensează, șochează sau deranjează statul sau oricare segment al populației”.¹

Societatea în sens mai larg și, mai ales, organizațiile societății civile (OSC) au, de asemenea, un rol esențial în ceea ce privește prevenirea escaladării urii în mediul online, prin elaborarea unor contradiscursuri care să promoveze nediscriminarea, toleranța și respectul, inclusiv prin activități de sensibilizare.

Companiile informatice sprijină Comisia Europeană și statele membre ale UE în efortul acestora de a răspunde provocării de a se asigura că platformele online nu oferă oportunități de propagare virală a discursurilor online ilegale de incitare la ură. Propagarea discursurilor online ilegale de incitare la ură nu numai că afectează negativ grupurile sau persoanele pe care le vizează, dar are și un impact negativ asupra celor care promovează libertatea, toleranța și nediscriminarea în societățile noastre deschise, precum și un efect de inhibare a discursurilor democratice pe platformele online.

În declarația comună emisă cu ocazia Consiliului extraordinar Justiție și Afaceri Interne din 24 martie 2016 privind atacurile teroriste de la Bruxelles se subliniază următoarele: „Comisia își va intensifica activitatea cu companiile informatice, în special în cadrul Forumului UE pentru guvernarea internetului, pentru a contracara propaganda teroristă și a elabora, până în iunie 2016, un cod de conduită împotriva discursului online de incitare la ură”.²

Pentru a preveni propagarea discursurilor ilegale de incitare la ură, este esențial să se asigure faptul că legile naționale relevante de transpunere a Deciziei-cadru 2008/913/JAI a Consiliului sunt puse în aplicare pe deplin de către statele membre atât în mediul online, cât și în afara acestuia. Aplicarea eficace a dispozițiilor care incriminează discursul de incitare la ură depinde de existența unui sistem solid de asigurare a respectării sancțiunilor penale impuse autorilor individuali ai discursurilor de incitare la ură, dar trebuie totodată completată

* Servicii pentru consumatori găzduite de Microsoft, după caz.

¹ Hotărârea Handyside/Regatul Unit din 7 decembrie 1976, punctul 49.

² <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2016/03/24-statement-on-terrorist-attacks-in-brussels-on-22-march/>

cu acțiuni prin care să se asigure că, în urma primirii unei notificări valabile, intermediarii online și platformele de comunicare socială iau rapid măsuri, într-un interval de timp adecvat, privind discursurile online ilegale de incitare la ură. Pentru a fi considerată valabilă în acest sens, o notificare trebuie să fie suficient de precisă și să fie justificată în mod adecvat.

Companiile informatice subliniază faptul că obiectivul prezentului cod de conduită³ este de a orienta propriile activități și de a face schimb de bune practici cu alte companii din domeniul informaticii și cu alte platforme și operatori de rețele de socializare.

Companiile informatice, asumându-și un rol de lider în combaterea propagării discursurilor ilegale de incitare la ură din mediul online, au convenit cu Comisia Europeană asupra unui cod de conduită, care prevede următoarele angajamente publice:

- Companiile informatice se angajează să instituie proceduri clare și eficiente de examinare a notificărilor privind discursurile online ilegale de incitare la ură publicate pe platformele lor, astfel încât să poată elimina sau bloca accesul la un astfel de conținut. Companiile informatice se angajează să instituie reguli sau orientări pentru comunitatea utilizatorilor prin care să clarifice faptul că interzic promovarea incitării la violență și comportamentul ostil.
- La primirea unei notificări valabile de eliminare a unui conținut, companiile informatice se angajează să analizeze cererea respectivă din perspectiva regulilor lor și a orientărilor pentru comunitatea utilizatorilor și, dacă este necesar, din perspectiva legilor naționale de transpunere a Deciziei-cadru 2008/913/JAI, examinarea cererilor fiind efectuată de echipe specializate.
- Companiile informatice se angajează să revizuiască în mai puțin de 24 de ore majoritatea notificărilor valabile de eliminare a discursurilor online ilegale de incitare la ură și să elimine un astfel de conținut sau să dezactiveze accesul la acesta, dacă este necesar.
- În plus, companiile informatice se angajează să își educe și sensibilizeze utilizatorii cu privire la tipurile de conținut care nu sunt permise conform regulilor lor și orientărilor pentru comunitatea utilizatorilor. Sistemul de notificare ar putea servi drept instrument în acest sens.
- Companiile informatice se angajează să furnizeze informații cu privire la procedurile de efectuare a notificărilor, cu scopul de a spori rapiditatea și eficacitatea comunicării dintre autoritățile statelor membre și companiile informatice, în special cu privire la notificări și la blocarea accesului la discursurile online ilegale de incitare la ură sau la eliminarea acestora. Aceste informații vor trebui transmise prin intermediul punctelor de contact naționale desemnate de către companiile informatice și, respectiv, de către statele membre. Acest lucru ar permite, de asemenea, statelor membre, în special agențiile lor de asigurare a respectării legii, să se familiarizeze și mai mult cu metodele de recunoaștere a discursurilor online ilegale de incitare la ură și de notificare a acestora către companiile informatice.

³ Articolul 16 din Directiva 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă („Directiva privind comerțul electronic”, JO L 178, 17.7.2000) indică faptul că statele membre și Comisia încurajează elaborarea la nivelul Uniunii de către asociațiile sau organizațiile dintr-un sector de activitate, profesionale sau de consumatori a unor coduri de conduită care să contribuie la punerea în aplicare a articolelor 5-15.

- Companiile informatice se angajează să încurajeze efectuarea pe scară largă de către experți a unor notificări și a unor marcaje ale conținutului care promovează incitarea la violență și un comportament ostil, în special prin intermediul parteneriatelor cu OSC-urile, prin furnizarea de informații clare cu privire la regulile și la orientările pentru comunitatea utilizatorilor ale fiecărei companii, precum și privind regulile referitoare la raportare și la procedurile de notificare. Companiile informatice se angajează să își consolideze parteneriatele cu OSC-urile prin extinderea ariei geografice a acestor parteneriate și, după caz, să ofere asistență și formare pentru ca partenerii din cadrul OSC-urilor să își poată îndeplini rolul de „raportor de încredere” sau un rol echivalent, ținând seama în mod adecvat de necesitatea menținerii independenței și credibilității acestora.
- Companiile informatice se bazează pe sprijinul statelor membre și al Comisiei Europene pentru a le asigura accesul la o rețea reprezentativă de parteneri din cadrul OSC-urilor și la „raportori de încredere” în toate statele membre, care să contribuie la efectuarea de notificări de înaltă calitate. Companiile informatice se angajează să pună la dispoziție pe site-urile lor internet informații privind „raportorii de încredere”.
- Companiile informatice se angajează să ofere personalului lor în mod periodic cursuri de formare privind evoluțiile societale actuale și să facă schimb de opinii privind posibilitățile de efectuare a unor îmbunătățiri suplimentare.
- Companiile informatice se angajează să își intensifice cooperarea, atât între ele, cât și cu alte platforme și societăți care gestionează rețele de socializare, pentru a îmbunătăți schimbul de cele mai bune practici.
- Companiile informatice și Comisia Europeană, recunoscând importanța discursurilor independente de combatere a discursurilor care incită la ură și a prejudiciilor, își propun să își continue activitatea de identificare și promovare a unor contradiscursuri independente și a unor noi idei și inițiative, precum și activitatea de sprijinire a programelor educaționale care încurajează gândirea critică.
- Companiile informatice se angajează să își intensifice colaborarea cu OSC-urile pentru a oferi cursuri de formare privind cele mai bune practici de combatere a discursurilor care incită la ură și a prejudecăților și să desfășoare pe scară mai mare activități proactive prin care să ajute OSC-urile să realizeze campanii eficiente de prezentare a unor contradiscursuri. Comisia Europeană, în cooperare cu statele membre, se angajează să contribuie la acest demers prin luarea măsurilor necesare pentru a identifica nevoile și cerințele specifice ale OSC-urilor în acest sens.
- Comisia Europeană, în coordonare cu statele membre, se angajează să promoveze aderarea la angajamentele prevăzute în prezentul cod de conduită și în rândul altor platforme și societăți care gestionează rețele de socializare relevante.

Companiile informatice și Comisia Europeană convin să evalueze periodic angajamentele publice din prezentul cod de conduită, inclusiv impactul acestora. Acestea convin, de asemenea, să analizeze în continuare modalitățile prin care pot promova transparența și prin care pot încuraja discursurile alternative și contradiscursurile. În acest scop, vor fi organizate reuniuni periodice și se va efectua o evaluare preliminară, care va fi prezentată până la sfârșitul anului 2016 Grupului la înalt nivel privind combaterea rasismului, xenofobiei și a tuturor formelor de intoleranță.